

Konvencija broj 174 o sprečavanju većih industrijskih nezgoda, 1993

Opća konferencija Međunarodne organizacije rada,

koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne organizacije rada, na sastanku na 80. zasjedanju 2. lipnja 1993. godine,

uz obraćanje na relevantne međunarodne konvencije i preporuke o radu, posebice Konvenciju i Preporuku o profesionalnoj sigurnosti i zdravlju iz 1981. godine, te Konvenciju i Preporuku o kemikalijama, naglašavajući potrebu za globalnim i koherentnim pristupom,

isto tako uz obraćanje na Kodeks prakse MOR-a o sprječavanju većih industrijskih nezgoda, objavljen 1991. godine,

obzirom na potrebu osiguravanja poduzimanja svih odgovarajućih mjera s ciljem:

- (a) sprječavanja većih nezgoda,
- (b) minimiziranja rizika od većih nezgoda,
- (c) minimiziranja efekata većih nezgoda,

uzimajući u obzir uzroke takvih nezgoda uključujući organizacijske greške, ljudski čimbenik, kvarove na komponentama, odstupanje od redovitih uvjeta rada, vanjsko miješanje i prirodne sile,

obzirom na potrebu za suradnjom u okviru Međunarodnoga programa o kemijskoj sigurnosti, između Međunarodne organizacije rada, Programa za okoliš Ujedinjenih naroda i Svjetske zdravstvene organizacije, kao i drugih relevantnih međuvladinih organizacija,

odlučivši se za usvajanje određenih prijedloga za sprečavanje većih industrijskih nezgoda, što je četvrta stavka na dnevnom redu zasjedanja,

odredivši da će ti prijedlozi biti u formi međunarodne konvencije,

usvaja ovog, dvadeset drugog dana lipnja godine tisuću devetsto devedeset treće sljedeću Konvenciju, koja se može navoditi pod nazivom Konvencija o sprečavanju većih industrijskih nezgoda, 1993.

DIO I. OPSEG I DEFINICIJE

članak 1.

1. Svrha ove Konvencije je sprečavanje većih nezgoda s opasnim supstancijama i ograničavanje posljedica takvih nezgoda.
2. Ova se Konvencija odnosi na instalacije s većim rizikom od opasnosti.

3. Ova se Konvencija ne odnosi na:

- (a) nuklearne instalacije i pogone u kojima se vrši obrada radioaktivnih supstancija, osim objekata u kojima se rukuje neradioaktivnim supstancijama u okviru takvih instalacija;
- (b) vojne instalacije;
- (c) prijevoz izvan lokacije instalacije osim cjevovodom.

4. članica koja ratificira ovu Konvenciju može, nakon konzultiranja sa zastupničkim organizacijama dotičnih poslodavaca i djelatnika, te drugim zainteresiranim stranama koje mogu biti pod njezinim utjecajem, isključiti iz primjene Konvencije instalacije ili grane ekonomske djelatnosti za koje je osigurana ekvivalentna zaštita.

članak 2.

Tamo gdje dođe do posebnih problema materijalne prirode tako da nije moguće odmah provesti sve preventivne i zaštitne mjere predviđene ovom Konvencijom, članica će izraditi planove, uz konzultiranje s većinskim zastupničkim organizacijama poslodavaca i djelatnika i drugim zainteresiranim organizacijama koje mogu biti pod njezinim utjecajem, s cilju progresivne provedbe spomenutih mjera u određenom vremenskom roku.

članak 3.

U svrhu ove Konvencije:

- (a) termin **opasne supstancije** označuje supstanciju ili mješavinu supstancija koje po samim svojim kemijskim, fizičkim ili toksikološkim osobinama, bilo pojedinačno ili kombinirano, predstavljaju opasnost;
- (b) termin **granična količina** označuje za datu opasnu supstanciju ili kategoriju supstancija onu količinu, predviđenu u nacionalnim zakonima i propisima referencom na posebne uvjete, koja bi u slučaju premašenosti predstavljala instalaciju većeg rizika od opasnosti;
- (c) termin **instalacija s većim rizikom od opasnosti** označuje onu instalaciju u kojoj se proizvodi, obrađuje, rukuje, koristi, odlaže ili čuva, bilo za stalno ili privremeno, jedna ili više opasnih supstancija ili kategorija supstancija u količinama koje premašuju graničnu količinu;
- (d) termin **veća nezgoda** označuje iznenadni događaj - poput veće emisije, požara ili eksplozije - tijekom aktivnosti u okviru instalacije s većim rizikom od opasnosti, gdje se radi o jednoj ili više opasnih supstancija i koja dovodi do ozbiljne opasnosti po djelatnike, šire građanstvo ili okoliš, bilo odmah ili naknadno;
- (e) termin **sigurnosno izvješće** označuje pismenu prezentaciju tehničkih, upravljačkih i operativnih informacija kojom se obuhvaćaju opasnosti i rizici od instalacija s većim rizikom od opasnosti i njihova kontrola, te se pruža opravdanje za mjere poduzete s ciljem sigurnosti instalacije;

(f) termin **umalo izbjegnuta nezgoda** označuje iznenadni događaj gdje se radi o jednoj ili više opasnih supstancija koje bi, da nije bilo efekata, mjera ili sustava za ublažavanje, mogle eskalirati u veću nezgodu.

DIO II. OPĆA NAČELA

članak 4.

1. U svjetlu nacionalnih zakona i propisa, uvjeta i prakse, te uz konzultiranje s većinskim zastupničkim organizacijama poslodavaca i djelatnika i drugim zainteresiranim stranama koje bi mogle biti pod utjecajem, svaka članica mora formulirati, provoditi i povremeno revidirati koherentnu nacionalnu politiku u svezi zaštite djelatnika, šireg građanstva i okoliša od većih nezgoda.

2. Ta se politika mora provoditi preventivnim i zaštitnim mjerama za instalacije s većim rizikom od opasnosti, te se njome, tamo gdje je to izvodljivo, moraju promovirati najbolje raspoložive sigurnosne tehnologije.

članak 5.

1. Mjerodavno tijelo, ili tijelo koje je odobrilo i priznalo mjerodavno tijelo, mora nakon konzultiranja s većinskim zastupničkim organizacijama poslodavaca i djelatnika, kao i drugim zainteresiranim stranama koje bi mogle biti pod utjecajem, ustanoviti sustav za utvrđivanje instalacija s većim rizikom od opasnosti po definiciji iz članka 3.(c), na temelju liste opasnih supstancija ili kategorija opasnih supstancija ili oboje, skupa s njihovim odnosnim graničnim količinama, sukladno nacionalnim zakonima i propisima ili međunarodnim standardima.

2. Sustav spomenut u gornjem stavku 1. se mora redovito revidirati i ažurirati.

članak 6.

Mjerodavno tijelo, nakon konzultiranja s većinskim zastupničkim organizacijama dotičnih poslodavaca i djelatnika, mora načiniti posebnu odredbu s ciljem zaštite povjerljivih informacija koje su mu prenesene ili date na raspolaganje sukladno čl. 8, 12, 13. ili 14, a čije bi prikazivanje moglo izazvati štetu po poslovanje nekoga poslodavca, pod uvjetom da ta odredba ne dovodi do ozbiljnog rizika za djelatnike, šire građanstvo i okoliš.

DIO III. ODGOVORNOSTI UPOSLENIKA

IDENTIFICIRANJE

članak 7.

Poslodavci moraju identificirati svaku instalaciju s većim rizikom od opasnosti pod svojom kontrolom na temelju sustava iz članka 5.

OBAVJEŠTAVANJE

članak 8.

1. Poslodavci moraju obavijestiti mjerodavno tijelo o svakoj instalaciji s većim rizikom od opasnosti koju su identificirali:
 - (a) u određenom vremenskom roku za postojeću instalaciju;
 - (b) prije njezinoga stavljanja u rad, u slučaju nove instalacije.
2. Poslodavci isto tako moraju obavijestiti mjerodavno tijelo prije svakog stalnog zatvaranja instalacije s većim rizikom od opasnosti.

ARANŽMANI NA RAZINI INSTALACIJE

članak 9.

U odnosu na svaku instalaciju s većim rizikom od opasnosti poslodavci moraju ustanoviti i održavati dokumentiran sustav kontrole većih opasnosti, koji uključuje odredbe s ciljem:

- (a) identificiranja i raščlambe opasnosti i procjene rizika, uključujući razmatranje mogućih interakcija među supstancijama;
- (b) tehničkih mjera, uključujući dizajniranje, sigurnosne sustave, konstrukciju, izbor kemikalija, rad, održavanje i sustavan pregled instalacije;
- (c) organizacijskih mjera, uključujući obuku i instruiranje personala, osiguravanje opreme s ciljem garantiranja njihove sigurnosti, razinu popunjenosti, radno vrijeme, određivanje mjerodavnosti, te kontrole vanjskih izvođača i privremenih djelatnika na lokaciji instalacije;
- (d) planova i procedura u slučaju žurnih situacija, koji bi uključivali:
 - (i) pripreme učinkovitih terenskih planova i programa za žurne situacije, uključujući i procedure za žurne medicinske situacije, koje bi se primjenjivale u slučaju većih nezgoda ili opasnosti od njih, uz periodično ispitivanje i vrednovanje njihove učinkovitosti i po potrebi njihove revizije;
 - (ii) dostave informacija o potencijalnim nezgodama i terenskim planovima za žurne situacije organima i tijelima mjerodavnim za pripremu planova i procedura za žurne situacije s ciljem zaštite šireg građanstva i okoliša izvan lokacije instalacije;
 - (iii) svih eventualno nužnih konzultiranja s drugim takvim organima i tijelima;
- (e) mjera za ograničavanje posljedica veće nezgode;
- (f) konzultiranje s djelatnicima i njihovim predstavnicima;

(g) unapređivanja sustava, uključujući mjere za prikupljanje informacija i analizu nezgoda i umalo izbjegnutih nezgoda. O tako naučenim lekcijama razgovarat će se s djelatnicima i njihovim predstavnicima i one će se bilježiti sukladno nacionalnim zakonima i praksi.

SIGURNOSNO IZVJEŠĆE

članak 10.

1. Poslodavci pripremaju sigurnosno izvješće sukladno zahtjevima članka 9.
2. To se izvješće priprema:
 - (a) u slučaju postojećih instalacija s rizikom od veće opasnosti, u roku nakon obavijesti propisanom nacionalnim zakonima ili propisima;
 - (b) u slučaju svake nove instalacije s rizikom od veće opasnosti, prije njezinoga stavljanja u rad.

članak 11.

Poslodavci revidiraju, ažuriraju i vrše izmjene i dopune na sigurnosnom izvješću:

- (a) u slučaju modificiranja koje ima značajnog utjecaja na razinu sigurnosti kod instalacije ili u njezinome procesu ili u količinama prisutnih opasnih supstancija;
- (b) kad je to prikladno zbog razvoja tehničkih znanja ili procjene rizika od opasnosti;
- (c) u razdobljima propisanim u nacionalnim zakonima ili propisima;
- (d) na zahtjev mjerodavnoga tijela.

članak 12.

Poslodavci dostavljaju ili stavljaju na raspolaganje mjerodavnom tijelu sigurnosna izvješća iz čl. 10. i 11.

IZVJEŠTAVANJE O NEZGODAMA

članak 13.

Poslodavci izvještavaju mjerodavno tijelo i druga tijela određena u tu svrhu čim se desi neka veća nezgoda.

članak 14.

1. U određenom vremenskom roku nakon dešavanja veće nezgode poslodavci dostavljaju detaljno izvješće mjerodavnom tijelu, koje sadrži analizu uzroka nezgode i u kojemu se

opisuju njegove izravne terenske posljedice, te sve radnje koje su eventualno poduzete s ciljem ublažavanja njezinih efekata.

2. Izvješće uključuje preporuke s detaljnim podacima o radnjama koje treba poduzeti s ciljem sprečavanja ponovnog događanja te nezgode.

DIO IV. ODGOVORNOSTI MJERODAVNIH TIJELA

IZVANTERENSKA PRIPREMNOST ZA ŽURNE SITUACIJE

članak 15.

Uzimajući u obzir informacije koje dostavi poslodavac, mjerodavno tijelo osigurava da planovi i procedure za žurne situacije koji sadrže odredbe s ciljem zaštite šireg građanstva i okoliša izvan lokacije svake instalacije s većim rizikom od opasnosti budu ustanovljene, ažurirane u odgovarajućim rokovima i koordinirane s relevantnim organima i tijelima.

članak 16.

Mjerodavno se tijelo osigurava da:

(a) informacije o sigurnosnim mjerama i ispravnom postupanju u slučaju veće nezgode proslijede građanstvu koje bi moglo biti ugroženo većom nezgodom, a da ono to ne mora tražiti, i da se takve informacije ažuriraju i ponovno prosljeđuju u odgovarajućim intervalima;

(b) daje upozorenje čim je prije moguće u slučaju veće nezgode;

(c) dostave informacije potrebne po toč. (a) i (b) dotičnim državama ako veća nezgoda ima prekogranične efekte, da se pomogne u aranžmanima suradnje i koordiniranja.

LOKACIJE INSTALACIJA S VEĆIM RIZIKOM OD OPASNOSTI

članak 17.

Mjerodavno tijelo ustanovljuje sveobuhvatnu politiku lociranja s ciljem odvajanja predloženih instalacija s većim rizikom od opasnosti od radnih i stambenih zona i javnih objekata, te odgovarajuće mjere za postojeće instalacije. Takvom se politikom moraju odražavati Opća načela iz Dijela II. ove Konvencije.

INSPEKCIJA

članak 18.

1. Mjerodavno tijelo mora imati propisno kvalificirano i obučeno osoblje s odgovarajućim vještinama, te dostatnom tehničkom i profesionalnom podrškom, s ciljem vršenja inspekcije, istrage, procjene i savjetovanja o pitanjima koja obrađuje ova Konvencija i s ciljem osiguravanja usklađenosti s nacionalnim zakonima i propisima.

2. Predstavnici poslodavca i predstavnici djelatnika instalacije s većim rizikom od opasnosti imat će mogućnost pratiti inspektore u nadzoru primjene mjera propisanih sukladno ovoj Konvenciji, osim ako inspektori ne smatraju, u svjetlu općih instrukcija mjerodavnog tijela, da bi to moglo imati pristranog utjecaja na obavljanje njihovih dužnosti.

članak 19.

Mjerodavno tijelo ima pravo obustaviti rad svakog pogona koji predstavlja izravnu opasnost od veće nezgode.

DIO V. PRAVA I DUŽNOSTI DJELATNIKA I PREDSTAVNIKA

članak 20.

Djelatnici i njihovi predstavnici u instalaciji s većim rizikom od opasnosti moraju se konzultirati preko odgovarajućih mehanizama suradnje, s ciljem osiguravanja sigurnog sustava rada. Djelatnici i njihovi predstavnici moraju osobito:

- (a) biti adekvatno i odgovarajuće informirani o opasnostima povezanim s instalacijama s većim rizikom od opasnosti i njihovim vjerojatnim posljedicama;
- (b) biti informirani o svim nalogima, instrukcijama i preporukama koje izda mjerodavno tijelo;
- (c) biti konzultirani u pripremi i imati pristupa sljedećim dokumentima:
 - (i) sigurnosno izvješće;
 - (ii) planovi i procedure u žurnim slučajevima;
 - (iii) izvješća o nezgodama;
- (d) biti redovito instruirani i obučavani o pitanju prakse i procedura za sprečavanje većih nezgoda i kontrole razvoja događanja koji bi vjerojatno mogli dovesti do veće nezgode, te procedura u žurnim slučajevima koje treba pratiti u slučaju veće nezgode;
- (e) u okviru opsega svoga posla, a bez stavljanja u bilo kakav nepovoljan položaj, poduzimati korektivne radnje i po potrebi prekidati aktivnost tamo gdje, na temelju svoje obuke i iskustva, imaju razumno opravdanje da smatraju da postoji izravna opasnost od veće nezgode, i obavještavati svoga nadređenog ili objaviti uzbunu, ovisno o situaciji, prije ili čim je prije moguće nakon poduzimanja takve radnje;
- (f) razgovarati s poslodavcem o svim mogućim opasnostima za koje oni smatraju da mogu dovesti do veće nezgode i imati pravo obavijestiti mjerodavna tijela o tim opasnostima.

članak 21.

Djelatnici koji su uposleni na lokaciji instalacije s većim rizikom od opasnosti moraju:

(a) poštivati sve prakse i procedure koje se odnose na sprečavanje većih nezgoda i kontrolu razvoja događanja koji bi vjerojatno mogli dovesti do veće nezgode u okviru instalacije s većim rizikom od opasnosti;

(b) poštivati sve procedure za žurne slučajeve ako bi došlo do dešavanja veće nezgode.

DIO VI. ODGOVORNOST DRŽAVA-IZVOZNICA

članak 22.

Kada je u nekoj državi-članici uporaba opasnih supstancija, tehnologija ili procesa zabranjena kao potencijalni izvor većih nezgoda, informacije o toj zabrani i razloge za to mora na raspolaganje staviti država-članica koja obavlja izvoz svakoj zemlji-uvoznici.

DIO VII. ZAVRŠNE ODREDBE

članak 23.

Formalno ratificiranje ove Konvencije se priopćava glavnome ravnatelju Međunarodnoga ureda za rad s ciljem registracije.

članak 24.

1. Ova je Konvencija obvezujuća samo za one članice Međunarodne organizacije rada čije su ratifikacije registrirane kod glavnog ravnatelja.
2. Ona stupa na snagu 12 mjeseci nakon nadnevka na koji se kod glavnoga ravnatelja registriraju ratifikacije dviju članica.
3. Nakon toga, Konvencija će stupati na snagu za svaku članicu 12 mjeseci nakon registriranja njezine ratifikacije.

članak 25.

1. članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može je se odreći nakon isteka 10 godina od nadnevka na koji je Konvencija prvi put stupila na snagu, aktom koji se dostavlja glavnome ravnatelju Međunarodnoga ureda za rad s ciljem registracije. Takvo odricanje stupa na snagu tek nakon proteka godine dana od nadnevka njegove registracije.
2. Svaka članica koja je ratificirala ovu Konvenciju a koja, u roku od godine dana nakon isteka desetogodišnjega razdoblja spomenutog u prethodnome stavku ne izvrši pravo odricanja predviđeno ovim člankom, bit će obvezana u narednome desetogodišnjem roku, te se nakon toga može odreći ove Konvencije po isteku svakoga desetogodišnjeg razdoblja pod uvjetima predviđenim u ovome članku.

članak 26.

1. Glavni ravnatelj Međunarodnoga ureda za rad obavještava sve članice Međunarodne organizacije rada o svim ratifikacijama i odricanjima koje su mu dostavile članice Organizacije.

2. Kod obavještavanja članica Organizacije o registriranju druge ratifikacije koja mu je dostavljena, glavni ravnatelj skrenut će pozornost članicama Organizacije na nadnevak kad će Konvencija stupiti na snagu.

članak 27.

Glavni ravnatelj Međunarodnoga ureda za rad priopćava glavnome tajniku Ujedinjenih naroda za registraciju sukladno članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda sve podatke o svim ratifikacijama i aktima odricanja koje je on registrirao sukladno odredbama prethodnih članaka.

članak 28.

Kad smatra za nužno, Upravno tijelo Međunarodnoga ureda za rad prezentirat će Općoj konferenciji izvješće o funkcioniranju ove Konvencije i razmatrat će poželjnost stavljanja na dnevni red Konferencije pitanja njezinoga revidiranja djelomično ili u cjelini.

članak 29.

1. Ako bi Konferencija usvojila novu konvenciju u razmatranju ove Konvencije djelomično ili u cjelini, onda bi, osim ako se drukčije ne predviđa novom Konvencijom

(a) članično ratificiranje nove revidirane Konvencije *ipso jure* uključivalo izravno odricanje od ove Konvencije, bez obzira na odredbe gornjega članka 25, ako i kada nova revidirana Konvencija stupi na snagu;

(b) sa nadnevkom stupanja na snagu nove Konvencije ova Konvencija prestaje članicama biti otvorena za ratificiranje.

2. Ova će Konvencija u svakom slučaju ostati na snazi u svome sadašnjem obliku i sadržaju za one članice koje su je ratificirale a nisu ratificirale revidiranu Konvenciju.

članak 30.

Verzije teksta ove Konvencije na engleskom i francuskom jeziku su jednako mjerodavne.